

שיח ושיג בפרשה

"וַיְהִי כָּל נֶפֶשׁ יִצְאִי יָרֵךְ יַעֲקֹב שְׁבָעִים נֶפֶשׁ וַיֹּסֵף הָיָה בְּמִצְרַיִם: " (א', ה')

שואל רש"י וכי לא היינו יודעים שיוסף היה במצרים אלא להודיעך צדקותו של יוסף הוא יוסף הרועה את צאן אביו הוא יוסף שהיה במצריים ונעשה מלך ועומד בצדקו. ע"כ.
התורה הוסיפה שלש מילים כדי שנבין כמה יוסף היה צדיק שהרי הוא מלך של מצרים שיכול לעשות מה שליבו חפץ. ואעפ"כ נתגבר על יצרו גבורה נוראה. וכמה צריכים בדורנו אנו לדעת את הרש"י הזה שעיקר צדקות האדם וגדולתו היא בעמידה בנסיונות.

ויש משל שמשלו המקובלים [הובא בהקדמה של הספר ענף עץ עבות לרבינו הגדול הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל] למלך גדול שכל מי שהיה רוצה לבקש ממנו איזה בקשה היה צריך להביא קודם מתנה למלכה. ויום אחד באו שוודים ולקחו את המלכה בשבי ורצו להניח אותה בצינוק. וזה שמשרת בצינוק ראה שעומדת לפניו אשה עם בגדים יקרים וחשובים ניקה את הצינוק וסילק את העכברים והביא איזה שטיח משומש ושם על הריצפה והביא גם מיטה פשוטה וסדינים וכרים ודברים מנימיליים ורק לאחר מכן אמר לה להיכנס לצינוק ומדי פעם היה מביא לה אוכל טרי מעצמו כי השוודים הביאו לו רק לחם יבש לתת לה. והנה המלך הגיע יום אחד עם פלוגת חיילים ולקח את המלכה בחזרה לארמונו. והכל חזר על מתכונתו. והנה המשרת הנ"ל החליט בליבו ללכת למלך לבקש עבודה ואיך שראה את המלכה נשתנו פניו מבושה וניגש ואמר לה תסלחי לי לא ידעתי שאת המלכה אם הייתי יודע אני הייתי מביא לך הרבה הרבה יותר. אמרה לו המלכה אתה לא צריך לבקש מחילה אתה הבאת לי יותר מכולם. כי אמנם מה שהבאת זה דברים פשוטים אך זה היה בשעה שהייתי זקוקה להם מאוד ואם לא היית מנקה את הצינוק ומביא לי את האוכל הטרי לא הייתי מחזיקה מעמד. יש שרים שמביאים לי לכאן מתנות יקרות מאוד אבל זה לא מתקרב לפרוסת לחם שהיית מביא כי כאן אינני צריכה שום דבר עד כאן המשל:

והנמשל שהמלכה זה השכינה והיא היתה בארמון שזה בית המקדש ובאותם זמנים לא היה כמעט מי שחטא ורובם ככולם היו עוסקים בתורה בקדושה נוראה בצומות וסיגופים ואנו מנסים לדמות עצמנו אליהם ולא קרב זה אל זה אבל אל לנו להתיימשך מכך אלא לדעת שראשונים כמלאכים הביאו מתנות יקרות מאוד לשכינה, בזמן שהיא לא חסרה דבר, אבל כיום בעוונותינו הרבים, שהשכינה בגלות ומתגוללת בעפר, כל ברכת שהכל כל נטילת ידיים כל מצוה הכי קטנה שלנו שווה המון. וכך אמר רבינו האר"י זצ"ל לתלמידו רבי חיים ויטל זצ"ל [הובא בזכרון הדסה לרה"ג הרב בן ציון אבא שאול בעמוד כ"ח] תדע לך שמצוה קטנה מאוד בדור הזה [דורו של רבינו האר"י] שקולה בכמה מצוות גדולות מבדורות הקודמים שהסיטרא אחרא גברה מאוד מאוד לאין קץ, ע"כ.

ונחזור למה שפתחנו שהתורה משבחת את יוסף הצדיק... לא על זה שגמר את הש"ס כמה פעמים וכדומה אלא שבמקום כזה של מצרים והוא מלך מתגבר על יצרו, מזה נבין שהיום מי שמשתדל לילך בדרך ה' ומתגבר על התאוות כמה שכרו גדול עד אין קץ. (הרב יפתח סופר – ובחרת בחיים)

ישראל לסגולתו

קנאה ושנאה מהצלחת השני בתורה וכדומה המשך

הגאון ר' שלמה וולפה מאריך עוד בפיסוד הנ"ל (מבואר במכתב בספר עלי שור ח"א עמ' לו): מה מאד אני מרגיש אהבה את צערך של הלמוד ש"אינו הולך... בבואך לשיבה אולי היו לך דמיונות מפרזים על עצמך וכשרונותיך. אבל יום יום ראית יותר ויותר שכשרונות של אחרים - מגרעות אצלך... וביום אחד נתמלאה הסאה. הנך חש בעצמך כי אין לך פלוס, לא פשרון ולא הצלחה ולא תקנה, רק אפיסת כח, עצבות, צער. הרגשה זו נקראת - קנאה. ותהא זאת נחמתך, ידיך, כי כל צעיר סובל מקנאה...

המפיר את עצמו ויודע תכונותיו, ויודע כי מה שחננו הבורא יתברך - מתנה גדולה היא, ואם רק ינצל את כוחותיו, יגיע לכל מעלה חמודה, וישיג בתורה הקדושה מה שבורא עולם רצה שהוא ישיג, ובאפו שהבורא עולם רצה שישגיגו - אדם זה אינו סובל עוד מקנאה. אבל הצעיר, אשר טרם מכיר את עצמו ותכונותיו הפכה מפכחת וברורה - הנו מביט על עצמו בעינים לא לו. הוא מודד את עצמו בקנה המדה של חברו, מה שהוא רואה אצל חברו - זהו בעיניו הטוב, והוא רוצה להיות כמוהם. לכן, הפגע עם החברים מעמיד אותו תמיד על גבולות שכלו וכשרונו, והוא רואה עצמו לא מתוך עצמו, אלא מהגבולות, ושם הוא רואה אצל עצמו יותר את השלילה. זוהי בחינה של "רקב עצמות - קנאה", הנגוע בקנאה הוא מזניח את הטוב והחיובי אשר חננו ה' עד כדי "רקב עצמות", ורק מעלותיהם של אחרים, חבריו וסביבתו, הן מעלות בעיניו...

הן הקדוש ברוך הוא, הבורח בתורה, נתן לך כל הכחות הדרושים כדי שתקבל חלקך בתורה. תוכל לברך בשמחה רבה בכל בקר: "ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, שעשה לי צרכי" - גם בגשמיות וגם ברוחניות. כל מה שצריך לי בכדי למלאות תפקידי בעולם, כל הדרוש לי לזכות לחלקי בתורה - הכל הוא יתברך נתן לי! (הרב יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

מו. לא יבנה ירושלים, עד שיהיה שלום בין ישראל. (ספר המידות)

השתתפות הורים אבלים בחתונה

הורים של חתן וכלה הנמצאים בתוך שנה לפטירת הוריהם, רשאים להשתתף בחתונת ילדיהם ולשמחם, כדי למנוע מהם עוגמת נפש וצער. (7)
 אולם אם ההורים נמצאים בתוך השבעה על הוריהם, אין להם ללכת לחתונת בניהם כלל, ואפילו ללכת לחופה בלבד אינם רשאים. (8)
 (7). שו"ת יביע אומר ח"ט (יורה דעה סימן מד), והביא בשם הגאון מקלוזנבורג בשו"ת דברי יציב (סימן רלט), שעצם נוכחות הורי החתן או הכלה, חשובה מאוד לקבל פני המוזמנים ולהשיב מזל טוב לברכותיהם, ולכן הדבר ברור שמותר לאבי החתן להשתתף בשמחת המשתה של בנו ולאכול שם ואין צורך לעמוד ולשמש בפניהם. והוסיף מרן שליט"א, שהוא הדין לסבא ולסבתא של החתן או הכלה שאירע להם אבל על אב ואם, שרשאים להיכנס לבית השמחה ולסעוד שם עם המסובים, שבני בנים הרי הם כבנים.
 (8). כן כתבו בשו"ת שבת הלוי (חלק ה סימן קעה), ובשו"ת רבבות אפרים (חלק ד סימן רה) בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א, וכן כתב הרה"ג שמואל פנחסי שליט"א בספרו חיים וחסד (עמוד רנו), ודחה שם דברי האגרות משה שרצה להקל בזה. ע"ש. וכן כתב בספר יקרא דחיי (עמוד 155), והוסיף, שבשעת הדחק כשיש חשש שמחמת שההורים לא יהיו נוכחים בשעת החופה, תתבטל החתונה לגמרי, יש להקל להורים האבלים להגיע בזמן החופה בלבד, ולהורות לתזמורת שלא תנגן בזמן שהאבלים שם, ומיד לאחר החופה יחזרו לביתם.

משהו לנשמה

רואה ואינו נראה

שמחת החסידים הרקיעה שחקים עם היוודע הבשורה על שחרורו של רבי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא והשולחן-ערוך (המכונה 'אדמו"ר הזקן'), מהכלא הרוסי. חמישים ושלושה ימים ישב במבצר הפטרובלי בפטרבורג, אחרי שנאסר כ'מורד במלכות', בעקבות עליה שטפלו עליו.
 במהלך ימי מעצרו עבר אדמו"ר הזקן חקירות רבות. הוא נשאל שאלות מקיפות על שיטת החסידות, והשיב תשובות מפורטות. בין החוקרים היו גם מלומדים, שניסו לעמוד על מהות שיטתו וההבדלים בינה ובין הדרך המקובלת בין היהודים. לאחר כל החקירות התברר לחוקרים כי אין מדובר ב'מורד במלכות', כפי האשמה שטפלו עליו, אלא להפך. הם נוכחו כי לפנייהם איש קדוש ונעלה, בקי בכל החוכמות, אשר כל תשובותיו חדות וקולעות להפליא.
 עם זיכוי המוחלט ושחרורו מהכלא ביום שלישי, י"ט בכסלו (תקנ"ט), שטף גל של שמחה את החסידים, שהיו שרויים כל הימים האלה בחרדה גדולה. השמחה העצומה התפרצה אף לרחובות הבירה הרוסית, והחסידים רקדו ברחובות מרוב אושר ושמחה.
 רבי שניאור-זלמן רצה לשוב מיד לביתו שבליאוזנה, אולם החסידים הפצירו בו להישאר כמה ימים בפטרבורג, הן כדי שיוכל לנוח ולהתחזק אחרי ייסורי המאסר, הן כדי שלא יתפרש כאילו הזיכוי אינו חד-משמעי והרבי ממחר לברוח מעיר הבירה. הרבי נענה להפצרות והסכים להישאר זמן-מה בפטרבורג. הוחלט כי הרבי ישהה בביתו המרווח של הגביר הנודע ר' מרדכי לפלר, מחסידיו הגדולים של הרבי, שהתגורר בפטרבורג.
 באותם ימים היה ביתו של ר' מרדכי מלא מפה אל פה מחסידים תושבי העיר ובחסידים רבים שבאו מכל האזור לפטרבורג. הוא העמיד שולחנות עמוסים כל טוב בעבור האורחים ודאג לכל צורכיהם.
 חדר גדול במיוחד יוחד לרבי, שבו קיבל את הנכנסים. שעות רבות ישב הרבי והתוועד עם הציבור באמירת דברי תורה וחסידות.
 בעל הבית השתדל מאוד להכין ארוחות טובות ומזינות בעבור הרבי, כדי שיתחזק מעט אחרי שכמעט לא אכל דבר בהיותו במאסר, אולם הרבי מיעט מאוד לאכול, והסתפק בשתיית תה. הדבר הדאיג את החסידים, שרצו בכל ליבם ומאודם לחזק את בריאותו של הרבי. מדי פעם בפעם הציעו להביא לו דבר מאכל או משקה מזינים יותר, אך הרבי דחה את ההצעות.
 יום אחד נראה שהרבי חש חולשה והוא הסכים שיגישו לו תה בחלב.
 ר' מרדכי קם בשמחה והזדרז למלא את בקשת הרבי. הוא ביקש ממשרת הבית להביא לו את החלב הטרי שהובא זה עתה אל הבית. ר' מרדכי לא ויתר על הזכות הגדולה שבשימוש תלמיד-חכם, ועסק בעצמו בהרתחת החלב ובהכנת התה המעוררב בחלב. בדחילו ורחימו הביא את הספל והניחו על השולחן לפני הרבי.
 הרבי הוסיף לומר דברי תורה וחסידות, והתעלם לחלוטין מהספל המהביל המונח לפניו. עבר זמן-מה והרבי פנה אל ר' מרדכי ושאל: "האם התה עם החלב כבר מוכן?".
 הבעת תמיהה התפשטה על פני הנוכחים, ור' מרדכי ענה לרבי מיד כי זה כבר הביא את התה עם החלב והעמיד את הספל על השולחן.
 הרבי, כאילו לא שמע את התשובה, הוסיף לדבר בנקודה שבה עמד. מעיינות תורת וחסידות שפעו ממנו, ועדיין לא נגע בספל התה והחלב שלפניו.
 עברו עוד כעשר דקות ושוב שאל הרבי בעדינות: "האם מישהו יכול להביא תה עם חלב?".
 הפעם הייתה התמיהה מוחלטת. הלוא כבר אמרו לרבי שספל התה עם החלב עומד לפניו על השולחן!
 בעל-הבית חש מבוכה רבה. בזהירות רבה לקח את כוס התה והחלב והזיז אותה לעבר ידו של הרבי ואמר: "רבי, הנה ספל התה והחלב. הוא כבר עומד מוכן על השולחן..."
 ברגע שהספל נגע בידו של הרבי נרתע הרבי ומשך את ידו בחרדה, כאילו חש כווייה בידו. פניו התלהטו באש קודש והוא אמר: "כמה גדולים דברי חכמינו בדייקם בלשונם בהלכה האוסרת חלב נכרי. חז"ל אומרים: 'חלב שחִלְבוּ עובד כוכבים ומזלות ואין ישראל רואהו'. במילים האלה טמונה משמעות עמוקה ביותר – כאשר גוי חלב את החלב – אין ישראל רואהו! יהודי אינו רואה כלל חלב שחז"ל אסרו לשתותו..."
 את דבריו סיכם אדמו"ר הזקן באומרו: "כדאי לבדוק את מקור החלב שהונח כאן, כי בלי ספק זה חלב שנחלב על-ידי נוכרי, בשעה שלא היה יהודי שהשגיח בשעת החליבה, כנדרש על-פי הדין..."
 ר' מרדכי הורה מיד לבדוק את מקור החלב, ונמצא כי בדיוק כפי שאמר הרבי כן היה. והיה לפלא.
 (את הסיפור סיפר רבי ברוך אפשטיין בספרו 'מקור ברוך' [חלק ג, עמ' 1616]. הוא שמעו מאביו, הגאון בעל 'ערוך השולחן', ששמע זאת בעצמו מפי כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק').